

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΣΧΟΛΕΙΟ	Δημοτικό Σχολείο Αφετών	ΤΜΗΜΑ ΣΤ'	ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ: 2022 - 2023
Θεματική	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ & ΕΥΘΥΝΗ	Υποθεματική	. Συμπερίληψη: Αλληλοσεβασμός, διαφορετικότητα
ΒΑΘΜΙΔΑ/ΤΑΞΕΙΣ (που προτείνονται)	Γ' & ΣΤ'		
Τίτλος	Το σχολείο της συμπερίληψης: η αναπηρία ως αφορμή		
Δεξιότητες στόχευσης του εργαστηρίου	B1. Δεξιότητες της κοινωνικής ζωής (κοινωνικές δεξιότητες ενσυναίσθηση και ευαισθησία) B2. Δεξιότητες της ψηφιακής ιθαγένειας (χρήση ψηφιακών μέσων) B3. Δεξιότητες διαμεσολάβησης και κοινωνικής ενσυναίσθησης (ενσυναίσθηση και ευαισθησία)		

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Εργαστήριο	Δραστηριότητες – (ενδεικτικές)
--	-------------------	---------------------------------------

Οι μαθητές/ριες αναμένεται:
1 η] δραστηριότητα -να κατανοήσουν ότι κάθε άτομο είναι ξεχωριστό όπως ακριβώς και οι παλάμες των χεριών τους -να αναγνωρίσουν ότι όλα τα άτομα έχουν δυνατά σημεία αλλά και αδύναμα στοιχεία -να κατανοήσουν ότι τα χαρακτηριστικά μας δε μας κάνουν καλύτερους ή χειρότερους αλλά διαφορετικούς -να αναγνωρίσουν ότι αν και όλοι είμαστε διαφορετικοί, είμαστε όλοι ίσοι.

Τίτλος:
Όλοι
διαφορε
τικοί, όλοι
ίσοι

Οι μαθητές/ριες σε μία λευκή κόλλα A4 κάνουν το περίγραμμα της παλάμης και των δύο χεριών τους και κόβουν με ψαλίδι γύρω γύρω το περίγραμμα. Σε κάθε δάχτυλο της πρώτης παλάμης γράφουν κάτι που μπορούν να κάνουν και σε κάθε δάχτυλο της δεύτερης ολομέλεια οι μαθητές/ριες παρουσιάζουν τον εαυτό τους και τις παλάμες τους και συζητούν για τις ομοιότητες αλλά και τις διαφορές που έχουν μεταξύ τους. Στη συνέχεια οι μαθητές/ριες καλούνται να δουν την πρώτη παλάμη (με όσα μπορούν να κάνουν) σα να ήταν το ανοιξιάτικο φύλλο ενός δέντρου και να τη χρωματίσουν ανάλογα. Η δεύτερη παλάμη (με όσα δεν μπορούν να κάνουν), θα μπορούσε να είναι το φθινοπωρινό φύλλο ενός δέντρου και χρωματίζεται ανάλογα. Το κάθε παιδί τοποθετεί το ανοιξιάτικο φύλλο της μίας παλάμης στα κλαδιά ενός δέντρου και το φθινοπωρινό φύλλο της άλλης παλάμης τοποθετείται στο έδαφος. Όλα τα φύλλα είναι χρήσιμα στο δέντρο. Τα δυνατά μας σημεία τα ενισχύουμε και τις αδυναμίες μας τις αναγνωρίζουμε και τις αποδεχόμαστε. Όσο πιο διαφορετικά τα άτομα, τόσο πιο πλούσια είναι η ομάδα της τάξης. Τέλος οι μαθητές/ριες συναποφασίζουν για το όνομα της τάξης τους και τον τίτλο του συνεργατικού έργου «Το δέντρο...»

Οι μαθητές/ριες αναμένεται: - να μπουν στη θέση του άλλου - να γνωρίσουν τις αναπηρίες και τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες -να βιώσουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες - να ονοματίσουν τα συναισθήματα που ένιωσαν κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας.

Τίτλος: Κι αν ήσουν εσύ;

1 η δραστηριότητα :Ιδεοθύελλα- Εννοιολογικός χάρτης
Α) «Τι είναι η αναπηρία; Ποιες αναπηρίες γνωρίζεις»
Β)«Τι είναι οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες; Ποιες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες γνωρίζεις»; Γ) «Τι θα ήθελες να μάθεις για αυτό το θέμα;» Οι απαντήσεις των παιδιών καταγράφονται σε εννοιολογικό χάρτη σε χαρτόνι ή στο coggle.it . Αυτός ο αρχικός εννοιολογικός χάρτης θα αξιοποιηθεί και στο 7ο Εργαστήριο κατά την αξιολόγηση. 2 η δραστηριότητα: Σταθμοί εργασίας Οι μαθητές/ριες χωρίζονται σε 5 ομάδες επιλέγοντας κάρτες διαφορετικού χρώματος και μοιράζονται ρόλοι στην ομάδα (παρουσιαστής, γραμματέας, συντονιστής χρόνου, παρατηρητής, μέλος). Θα παραμείνουν στην ίδια ομάδα σε όλα τα εργαστήρια αλλά οι ρόλοι θα αλλάζουν κυλιόμενα σε κάθε εργαστήριο. Ταυτόχρονα κατανέμονται στους 5 σταθμούς εργασίας. Οι ομάδες-σταθμοί εργασίας αντιστοιχούν 1. στην οπτική αναπηρία, 2. στην ακουστική αναπηρία, 3. στην κινητική αναπηρία 4. στο φάσμα αυτισμού και 5. στις μαθησιακές δυσκολίες. Η κάθε ομάδα θα περάσει και από τους 5 σταθμούς με κυκλικό τρόπο. Κάθε μαθητής/ρια έχει μία φόρμα αυτοαξιολόγησης που συμπληρώνει ατομικά (Φύλλο 1, στο Υποδειγματικό υλικό) πριν μετακινηθεί στον επόμενο σταθμό εργασίας. Σε κάθε σταθμό, η κάθε ομάδα παραμένει 5 λεπτά. Ο/η εκπαιδευτικός κρατά το χρόνο και με ηχητικό σήμα δηλώνει τη δεξιόστροφη μετακίνησή των μαθητών/ριών στον επόμενο σταθμό εργασίας. Η δραστηριότητα τελειώνει όταν όλες οι ομάδες έχουν περάσει από όλους τους σταθμούς εργασίας και έχουν συμπληρώσει τη φόρμα αυτοαξιολόγησης. Στην ολομέλεια της τάξης γίνεται συζήτηση για το θέμα και τα αρχικά ερωτήματα των παιδιών αλλά και για: α) για τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι μαθητές/ριες στους σταθμούς εργασίας, β) για τις απαντήσεις τους στη φόρμα αυτοαξιολόγησης και γ) για τα συναισθήματά τους. Σε χαρτόνι ο εκπαιδευτικός καταγράφει με διαφορετικό χρώμα, μέσα σε κύκλο, τα συναισθήματα των παιδιών, για το πώς ένιωσαν και τον αναρτά στον τοίχο, γιατί θα εμπλουτιστεί στα επόμενα εργαστήρια. Εναλλακτικά τα συναισθήματα των μαθητών/ριών καταγράφονται ψηφιακά σε padlet, canva.

Οι μαθητές/ριες αναμένεται: - να αντιληφθούν τα στερεότυπα που έχουν σχετικά με την αναπηρία και τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες -να εντοπίσουν τις ανάγκες των ατόμων και «των σημαντικών άλλων» - να σκεφτούν κριτικά, συγκριτικά και αναστοχαστικά για τον τρόπο με τον οποίο ζωγράφισαν και εκφράστηκαν - να εκφράσουν συναισθήματα.

Τίτλος: Από το πρόβλημα στις ανάγκες

Οι μαθητές/ριες έχουν κατανεμηθεί σε 5 ομάδες στο προηγούμενο εργαστήριο αναλαμβάνοντας 5 διαφορετικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Αρχικά εργάζονται αρχικά ατομικά, στη συνέχεια ομαδικά και κατόπιν στην ολομέλεια. Ατομικό επίπεδο: «Ζωγραφίστε ένα στιγμιότυπο από την καθημερινότητα του ατόμου με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που έχει αναλάβει να διερευνήσει η ομάδα σας». Οι μαθητές/ριες αρχικά ζωγραφίζουν ατομικά σε μια σελίδα Α4. Στη συνέχεια καταγράφουν τις απαντήσεις τους στις ερωτήσεις:1)«Κι αν ήσουν εσύ αυτό το άτομο, τι θα ήθελες να πεις;» σε κίτρινο Post it 2)«Κι αν ήσουν εσύ ο γονέας του παιδιού, τι θα ήθελες να πεις;» σε πορτοκαλί Post it 3)«Κι αν ήσουν ο/η συμμαθητής/ρια του παιδιού, τι θα ήθελες να πεις;» σε γαλάζιο Post it 4)«Κι αν ήσουν εσύ ο/η εκπαιδευτικός του παιδιού, τι θα ήθελες να πεις;» σε πράσινο Post it. Επίπεδο ομάδας: Οι μαθητές/ριες συζητούν στην ομάδα για τις ζωγραφιές τους. Σε radlet, canva ή σε χαρτί κάνσον κάνουν κολάζ με τα έργα τους και συναποφασίζουν για τον τίτλο του συλλογικού έργου τους. Κατόπιν συζητούν για τις φράσεις που έγραψαν στα χρωματιστά Post it και τα κολλούν αντίστοιχα σε κόλλες Α3, δίπλα στο κολάζ τους με τη σειρά και ανά χρώμα. Ολομέλεια: Οι 5 ομάδες αναρτούν τα 5 συλλογικά έργα στον τοίχο της αίθουσας. Ξεκινά η εικαστική περιήγηση και κάθε ομάδα παρουσιάζει με τη σειρά τα έργα και τις σκέψεις της. Οι μαθητές/ριες των άλλων ομάδων προτείνουν εναλλακτικούς τίτλους και σκέψεις. Ακολουθεί συζήτηση και αναστοχασμός:-Ποιο είναι το φύλο και η ηλικία του ατόμου που ζωγράφισαν; Ποιο είναι το πλαίσιο μέσα στο οποίο ζωγράφισαν (σπίτι, σχολείο, φύση, πόλη, κλπ;) -Ποιες είναι οι απαντήσεις των παιδιών στις ερωτήσεις για τις ανάγκες;(Είναι φράσεις οίκτου, ενδυνάμωσης, ενθάρρυνσης;)-Πώς ένιωσαν; Τα συναισθήματα των παιδιών καταγράφονται σε ομόκεντρο κύκλο και 3 9 εμπλουτίζουν τον κύκλο των συναισθημάτων του προηγούμενου εργαστηρίου.

Οι μαθητές/ριες αναμένεται: - να κατανοήσουν ότι τα άτομα με αναπηρία προσδιορίζονται από διάφορες ανάγκες και χαρακτηριστικά -να εντοπίσουν στερεότυπα στη δημόσια παρουσίασή τους -να κατανοήσουν το ατομικό και το κοινωνικό μοντέλο αναπηρίας - να σταχυολογήσουν επιχειρήματα και να τα εκφράσουν -να κάνουν γενίκευση του προβληματισμού.

Τίτλος: Από το ατομικό στο κοινωνικό μοντέλο αναπηρίας:

Συνέντευξη Αργύρη Κουμτζή «Με δύναμη τη θέληση» (από 0:47 έως 7:02) και (από 12:20 έως 15:40) στο TEDx AUEB <https://www.youtube.com/watch?v=mxQ1LSJvgxU> Οι ομάδες παρακολουθούν το 10 λεπτό απόσπασμα από το βίντεο και εργάζονται ταυτόχρονα για 5 λεπτά για να απαντήσουν στις ερωτήσεις ως εξής: 1η ομάδα: Πώς περιγράφει ο Αργύρης τον εαυτό του; Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του; 2η ομάδα: Ποιες είναι οι ανάγκες του Αργύρη; 3η ομάδα: Τι κατάφερε ο Αργύρης να κάνει; 4η ομάδα: Τι θα ήθελε να δει να συμβαίνει στην εκπαίδευση; 5η ομάδα: Τι θα ήθελε να δει να συμβαίνει στην κοινωνία; Στη συνέχεια κάθε ομάδα κάνει 3λεπτη παρουσίαση. Τα άτομα με αναπηρία παρουσιάζονται: α) ως ήρωες ζωής β) ως άτομα με μοναδικό σημείο αναφοράς της ταυτότητάς τους την αναπηρία τους. Ακολουθεί συζήτηση για το δίλημμα ΑΜΕΑ ή ΑμεΑ και τη μετάβαση από το ατομικό στο κοινωνικό μοντέλο αναπηρίας. Σε έναν νέο ομόκεντρο κύκλο συναισθημάτων προστίθενται νέα συναισθήματα που προκύπτουν. Επέκταση: Οι μαθητές/ριες μπορούν: 1) να κάνουν αγώνες επιχειρηματολογίας. Μία ομάδα θα επιχειρηματολογήσει για ποιους λόγους ο Αργύρης θα πρέπει να γίνει δεκτός στο Πανεπιστήμιο και η άλλη ομάδα θα επιχειρηματολογήσει για ποιους δεν μπορεί να γίνει η εγγραφή. 2) να αναζητήσουν στη λογοτεχνία και σε κόμικς χαρακτήρες με αναπηρία και να κάνουν το «αποτύπωμά τους» 45' 3) να περιηγηθούν στην ιστοσελίδα Ψηφίδες γνώσης, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Ψηφιακό Αρχείο με πορτρέτα και βιογραφικά ατόμων με αναπηρία για να δουν τη δράση τους <https://www.ucy.ac.cy/psifides-gnosis/el/digital-archive> 4) να παρακολουθήσουν θεατρικές/χορευτικές παραστάσεις, εικαστικές εκθέσεις από ομάδες ατόμων με ή χωρίς αναπηρία 4) να πάρουν συνέντευξη από ένα άτομο με αναπηρία

Οι μαθητές/ριες αναμένεται: - να διακρίνουν τις έννοιες της ισότητας των ευκαιριών, της ισότιμης ευκαιρίας -να διακρίνουν τις έννοιες της συμπερίληψης, της ένταξης, του αποκλεισμού και του διαχωρισμού -να επιχειρηματολογήσουν για τις αξίες της συμπερίληψης -να αναγνωρίσουν τη σχέση ανάμεσα σε αξίες και συμπεριφορές - να γράψουν τη διακήρυξη της συμπεριληπτικής τάξης

Συμπερίληψη: Από τις αξίες στα δικαιώματα

1 η Δραστηριότητα: Δίνεται στους/στις μαθητές/ριες το φύλλο εργασίας 2 και το συμπληρώνουν στις ομάδες τους. Ακολουθεί παρουσίαση των ομάδων και συζήτηση σχετικά με : 1.Είναι δίκαιη η ισότητα ευκαιριών; 2.Τι σημαίνει Ισότιμη ευκαιρία; διαφορετική βοήθεια- ίδιο αποτέλεσμα 3.Τι είναι η συμπερίληψη; άρση φραγμών και εμποδίων Στη συνέχεια αποσαφηνίζεται η έννοια του αποκλεισμού, του διαχωρισμού, της ένταξης και της συμπερίληψης

2 η Δραστηριότητα: Δίνεται στους/στις μαθητές/ριες το φύλλο εργασίας 3 και το συμπληρώνουν στις ομάδες τους. Οι μαθητές/ριες στην κάθε ομάδα επιλέγουν τις 2 αξίες που είναι πιο σημαντικές για τη συμπερίληψη και καταλήγουν στις 10 αξίες της τάξης που είναι κοινά αποδεκτές με ψηφοφορία.

3 η δραστηριότητα: Αν η συμπερίληψη ήταν δέντρο. Οι ρίζες θα ήταν οι αξίες. Οι λέξεις θα ήταν ο κορμός και οι πράξεις τα κλαδιά του δέντρου. Οι μαθητές/ριες με αφορμή μία αξία, λένε λέξεις και πράξεις που σχετίζονται με την αξία αυτή και σχηματίζουν το λεξόδεντρο της συμπερίληψης. Υπογραμμίζεται ότι οι αξίες μολονότι δεν είναι ορατές επηρεάζουν την ορατή συμπεριφορά, τις λέξεις και τις πράξεις των ατόμων. Τέλος συνδυάζοντας τις αξίες και τις συμπεριφορές οι μαθητές/ριες καταγράφουν τη διακήρυξη της συμπεριληπτικής τάξης.

Οι μαθητές/ριες αναμένεται: - να εντοπίσουν στο σχολείο τους φραγμούς και εμπόδια για τη συμπερίληψη -να προτείνουν αλλαγές στο σχολείο - να σχεδιάσουν και να ζωγραφίσουν το σχολείο της συμπερίληψης

Τίτλος: Το σχολείο για όλα τα παιδιά με όλα τα παιδιά

Δίνεται στους μαθητές/ριες το φύλλο εργασίας 4. Οι μαθητές/ριες συνεχίζουν να δουλεύουν σε 5 ομάδες. Για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα τα παιδιά καλούνται να σκεφτούν τους χώρους του σχολείου μέσα από τα μάτια ενός ατόμου με αναπηρία και να εντοπίσουν σημεία ή στοιχεία που αποτελούν εμπόδια στην πρόσβαση και τη συμμετοχή. Κάθε ομάδα εξετάζει τα εμπόδια και τις δυσκολίες που θα αντιμετώπιζε στο σχολείο το άτομο με την αναπηρία/ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που διερευνά η ομάδα του. Οι μαθητές/ριες αφού εντοπίσουν τα εμπόδια και τους φραγμούς στο σχολείο τους, προτείνουν ιδέες για να γίνει το σχολείο τους πιο συμπεριληπτικό. Στην ολομέλεια της τάξης παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της κάθε ομάδας και ζωγραφίζουν όλοι μαζί συνεργατικά το σχολείο της συμπερίληψης σύμφωνα με τις αλλαγές που έχουν προτείνει.

<p>Οι μαθητές/ριες αναμένεται: - να συμπληρώσουν φύλλα αυτοαξιολόγησης και Αναστοχασμού -να συζητήσουν για τη συνεργασία τους στην ομάδα - να αποτιμήσουν το Πρόγραμμα - να κάνουν Ατομικό Πλάνο Δράσης</p>	<p>Τίτλος: Βάζω στόχους και προχωρώ - Αξιολόγηση</p> 	<p>1 η Δραστηριότητα Οι μαθητές/ριες απαντούν στις ερωτήσεις Α. «Τι είναι η αναπηρία; Β. «Τι είναι οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες; Γ. «Τι έμαθες για αυτό το θέμα;» και τις συγκρίνουν με τις απαντήσεις που έδωσαν στο 2ο εργαστήριο. 2 η Δραστηριότητα Στο χαρτόνι με τα συναισθήματα που είναι αναρτημένο στον τοίχο ή στο canva, radlet από το 2ο Εργαστήριο, στον τελικό εξωτερικό ομόκεντρο κύκλο καταγράφονται τα νέα συναισθήματα των μαθητών/ριών. Αξιολόγηση Οι μαθητές/ριες συμμετέχουν στις διαδικασίες περιγραφικής αυτό-αξιολόγησης και αναστοχασμού. Αρχικά συμπληρώνουν ατομικά το φύλλο αυτό-αξιολόγησης, το φύλλο αναστοχασμού και αποφασίζουν τι θα ήθελαν να βάλουν στο ατομικό τους portfolio. Κατόπιν συζητούν στην ομάδα τους για το τι τους άρεσε, τι τους δυσκόλεψε και τι θα ήθελαν να αλλάξουν στο πρόγραμμα. Η κάθε ομάδα ανακοινώνει με τη σειρά τα συμπεράσματά της στην ολομέλεια της τάξης. Στη συνέχεια οι μαθητές/ριες συζητούν στην ομάδα τους για τον τρόπο που λειτούργησε η ομάδα τους αναφορικά με τις διαδικασίες πχ. αν υπήρχε ισότιμη συμμετοχή των μελών, τήρηση του χρόνου, καλή συνεργασία. Η κάθε ομάδα ανακοινώνει με τη σειρά τα συμπεράσματά της στην ολομέλεια της τάξης. Οι μαθητές/ριες καταρτίζουν το ατομικό πλάνο δράσης, που μπορούν να βάλουν στο portfolio. Στο ατομικό πλάνο δράσης ο κάθε μαθητής/ρια γράφει 3 πράγματα που έχει αποφασίσει ότι πρέπει να κάνει ή να αλλάξει για να βελτιώσει τον εαυτό του/της στο επόμενο πρόγραμμα. Τέλος, ο/η κάθε μαθητής/ρια γράφει μία μόνο λέξη για το Πρόγραμμα σε ένα χρωματιστό post it και το κολλά δίπλα στο συνεργατικό έργο</p>
---	--	--

Εκπαιδευτικό Υλικό/ Συνδέσεις/ Εκπαιδευτικό Υλικό: Inclusive School, Εγχειρίδιο Δραστηριοτήτων: Προτάσεις βασισμένες στα ανθρώπινα δικαιώματα και την ομαδοσυνεργατική μάθηση στην τάξη. British Council Erasmus + ΙΕΠ.

<https://inclusiveschools.net/gr/wp-content/uploads/sites/3/2020/04/INSCOOLBOOKLET-GR.pdf>

Πρόγραμμα Inclusive School, Οδηγός Εκπαιδευτικού, Εκπαιδευτικό Εγχειρίδιο: Προτάσεις βασισμένες στα ανθρώπινα δικαιώματα και την ομαδοσυνεργατική μάθηση στην τάξη. British Council Erasmus + ΙΕΠ

https://inclusiveschools.net/gr/wpcontent/uploads/sites/3/2019/12/EL_maqueta_FINAL_ALTA_3MM-SANGRE.pdf

Φορείς και άλλες συνεργασίες που θα εμπλουτίσουν το πρόγραμμά μας: Άτομα με αναπηρία που ζουν στην τοπική κοινότητα μπορούν να προσκληθούν για να μιλήσουν για την καθημερινότητά τους Άτομα με αναπηρία που συμμετέχουν σε ομάδες τέχνης, αθλητισμού και πολιτισμού μπορούν να προσκληθούν για να μιλήσουν για την καθημερινότητά τους

